

DOLENJSKI GOZDAR

glasilo delavcev
gozdnega gospodarstva
novo mesto

letnik XVIII.

februar 1981

Št. 1

Nasadi na Vahti pred šestimi leti. (Foto Marjan Pfeifer)

Plan investicij za 1981

Za investicije je že kar ponavadi premalo denarja. Z go spodarno delitvijo čistega dohodka lahko več namenimo za poslovni sklad. Zato je odločitev o delitvi čistega dohodka tudi preiskus samoupravljaljske zavesti.

Na prihodnji seji centralnega delavskega sveta bodo delegati temeljnih organizacij ugotavljali, ali so člani delavskih svetov TOZD in TOK sprejeli tudi plan investicij za 1981.

Predlog plana smo že izdelali, zato ga v sestavku prikazujemo v izvorni obliki ali preglednici.

Iz preglednice plana investicij je razvidno, da nameravamo v prvi vrsti nabaviti kamione, traktorje, žični žerjav in nakladalec Volvo. Planiramo jih na podlagi analize stanja osnovnih sredstev in predstavljajo plan investicij za nadomestitev, s ka-

terimi zagotavljamo obstoječi obseg poslovanja (investicije za nadomestitev dotrajanih osnovnih sredstev planiramo z letnim planom).

V letni plan investicij smo vključili tudi nabavo strojev, ki zagotavljajo razširitev obsega temeljne organizacije in smo jih že planirali, ko smo imeli pred seboj razvojno usmeritev s srednjeročnim planom. Nabavo nakladalca STT, buldožerja in grejderja zahteva srednjeročni načrt izgradnje gozdnih cest, le-te pa plan sečenj, ki obsega

poleg redne sečnje še dodatna redčenja.

Skupna vrednost tehnične opreme, ki jo načrtujemo z letošnjim planom, znaša kar 2 milijardi in 245 starih milijonov dinarjev. To pomeni, da brez znatnih finančnih sredstev ali investicij ne bomo mogli urejeno poslovati.

Obseg sečnje in gozdnogojitvenih del, predvsem pa enakomerno gospodarjenje z gozdovi na celotni površini, terjajo hitrejšo zamenjavo terenskih vozil (kombijev in avtobusov), zadnje čase pa še nabavo novih osebnih vozil. Za terenska vozila bomo morali odšteti 200, za osebna vozila pa 151 starih milijonov dinarjev.

Od gradbenih objektov, ki jih

(Nadaljevanje na 2. str.)

TOK NOVO MESTO

SEČNJA V ZASEBNIH GOZDOVIH

Radi bi povedali, da je zaradi povečanega plana odkupa lesa nujna tudi povečana sečnja v zasebnih gozdovih. Mi smo že začeli s takimi poseki. V odd. 23. a k. o. Vel. Podljuben smo odkazali lastnikom 1.300 m³ lesa. Vsak zasebnik sam odloči, ali bo sekal in spravil les sam. Večina se je odločila, da opravi to TOK. Izračuni so pokazali, da bo lastnik, b rez svojega dela, dobil za bukovo hlovodino od 700 do 750 din za m³, za drva pa po 250 din.

UROŠ KASTELIC

Prizadevanje za izboljšanje gospodarstva mora biti nenehno

TOZD Gozdarstvo Podturn

Me d najuspešnejšimi ukrepi v preteklem letu bi navedel odločitve, da pridemo na strojno izdelavo vlak. Z izposojenim buldožerjem smo tako napravili na področju Roga 3800 m primarnih vlak za Timberjack. Prav tako smo v lastni režiji naredili 1380 m novih cest in 950 m razširili iz traktorskih v kamionsko. Pokazalo se je, kako zamudna, draga in negospodarna je bila dosedanja ročna izdelava.

Naslednji uspešen ukrep je pomladitev sekaških vrst z domačini. Med drugim nam je tudi zaradi tega uspelo opraviti sečnjo s 108 % in še sosednji TOZD smo za krajši čas posodili skupino delavcev.

Občutno se pozna zamenjava dotrajanih kamionov z novimi. Manj je bilo popravil, stroškov in težav pri organiziranju prevozov.

Največje težave smo imeli v preteklem letu zaradi bolniških izostankov. Podatek, da je bilo v našem 104-članskem kolektivu poprečno na mesec 26 primerov bolniške pove, da je bilo te žko organizirati delo. V glavnem so bili bolni cestarji in gojitelji in temu primerno so vzdrževane ceste. Tudi podatek, da imamo zaposlenih kar 25 delovnih invalidov III. kategorije, pove veliko. Vzrok tem pojavom so neurejene razmere v zdravstvu, kar nekateri delavci izkoriščajo.

Med ukrepi za boljše gospodarjenje v prihodnje bi v prvi vrsti morala biti prizadevanja za povečanje števila delovnih dni zlasti z zmanjševanjem bolniških izostankov. Veliko pričakujemo od novega zdravstvenega doma v Straži.

Še bolj se moramo pripraviti na težke pogoje dela v zimskem času (razporeditev sečišč, dostopne zaloge, pluzenje snega).

SLAVKO KLANČIČAR,
dipl. ing.

TOZD Gozdarstvo Straža

Plan smo izpolnili v poseku in izdelavi, odpremi ter predelavi lesa, gojitvene obveznosti pa smo celo nekoliko presegle. Dobro je uspela obtesovalnica. Predelali smo 12.000 m³ lesa iglavcev v trame po stopnji izkoristke F = 0,85. Poraba časa na enoto proizvoda je padla pod 60 min. za m³ izdelanih tra-

Vsem vodjem TOK in TOZD smo zastavili tri vprašanja, na katera smo želeli strnjene, jedrate, kratke odgovore.

— Kaj je največji uspeh vaše TOZD v preteklem letu?

— Kaj vas je pri delu najbolj oviralo?

— Najpomembnejši ukrepi za boljše gospodarjenje v letu 1981?

mov. Porasla je tudi kvaliteta. Uspešni smo bili tudi s prevozi. Kamioni so bili v poprečju več kot 200 delovnih dni na delu. Na odpremnom skladišču so bili stroji dobro izkoriščeni. Volvo kljub precejšnji iztrošenosti nima večjih zamud zaradi popravil. Traktor z dvigalom je v prebiranju učinkovito delal vse leto.

Težave:

v preteklem letu so bili revirni gozdarji precej obremenjeni z administrativnimi deli. To je vplivalo na organizacijo lastnega dela pri usmerjanju oz. vodenju proizvodnje v revirju. Na alkoholike smo bili pre malo pozorni in do njih neučinkoviti. Prav tako imamo na vseh področjih še posameznike, ki z nizko zavestjo oz. neosvečenostjo dose-gajo podpoprečne delovne uspehe. Posebna slabost so bolniške. Posamezniki lahko že kar napovedo, kdaj bodo bolni.

Večji izpadi v proizvodnji so nastali v redčenjih zaradi žledoloma.

Med posebne ukrepe, s katerimi bomo izboljšali gospodarjenje leta 1981, štejemo boljšo organizacijo dela strokovno-tehničnega osebja.

JERNEJ PIŠKUR,
dipl. ing.

TOZD Gozdarstvo Trebnje

Doseči plan proizvodnje je bil najvažnejši cilj v lanskem letu, ki je hkrati pomenil tudi ustaliteni ukrep. Prevelika nihanja v proizvodnji v zasebnem sektorju prav gotovo niso v prid uspešnemu gospodarjenju. Da bi bil ta ukrep uresničljiv, smo planske zadolžitve prenesli do revirnega vodstva in tako organizirali tudi spremljavo plana. Izpolnjevanje postavljenih obveznosti na osnovi danih proizvodnih možnosti je najvažnejše ustaliteni prizadevanje v zasebnem sektorju, ki ima dolgoročnejši značaj.

V teh prizadevanjih nas je lani najbolj ovirala neurejenost in neuskajenost cen lesa, ki jih je oblikoval zakon ponudbe in

povpraševanja, hkrati pa uradna politika cen. Kot vedno so za taka neskladnja občutljivi lastniki gozdov, kar se kaže v zmanjšanju interesa za prodajo lesa.

Leta 1981 bo naša najtežja obveza doseči 9000 m³ blagovne proizvodnje. Da bi to uresničili, se bomo morali pošteno potruditi vsi zaposleni skupaj s člani TOK. 1000 do 1500 m³ lesa bi morali letos k blagovni proizvodnji dodati tudi stalno zaposleni sekači. Sekali naj bi predvsem v redčenjih na Ojstrem vrhu. Veliko bomo k ustaljenemu gospodarjenju v TOK prispevali tudi, če bomo resnično uspeli zaposliti zmogljivosti žage na Veliki Loki. Investicija, ki sicer ni bila velika, bo morala že v tem letu polno proizvajati. Največ težav bo prav gotovo z redno dobavo lesa za razrez. Usluge pa smo organizacijsko dodobra vpeljali že v lanskem letu.

JOŽE FALKNER, dipl. ing.

TOZD Gozdarstvo Črmošnjice

O gospodarjenju in o plan-skih nalogah smo se delavci temeljito pogovorili. Tudi med leto m smo spremljali uresničevanje plana, zato smo vse naloge izpolnili. Načrt gospodarjenja smo presegle za dva, izkoristč anje pa za pet odstotkov.

Kot največje težave omenjamo preveč bolniških, zlasti med sekači, poškodbe traktorjev ter zaradi pomanjkanja rezervnih delov prezamudna popravila.

Letos se bomo trudili zmanjšati število neopravičenih izostankov ter izostankov zaradi bolezni; skušali bomo bolje organizirati delo in čim pravičnejše nagrajevati po delu.

JANEZ ŠEBENIK

TOZD Gozdarstvo Novo mesto

Gospodarjenje v letu 1980

Najboljši poslovni uspeh v preteklem letu smo imeli na žagi Poganci, kjer smo z boljšo

organizacijo dela uspeli povečati razrez hlodovine za 10 odst. v primerjavi z letom 1979. Razžagali smo 6604 m³ oblega lesa.

Največ težav smo imeli pri podelavi sn egoloma iglavcev, pri čemer je napadlo preko 2000 m³ drobnega tehničnega lesa. Samo v revirju Gorjanci smo izdelali več kot 800 m³ polomljenih iglavcev, vendar snegoloma še nismo v celoti pospravili. Zaradi tega snegoloma in izredno slabega vremena v preteklem letu nismo v celoti opravili plana sečnje in gojitvenih del.

Ukrepi in naloge v letu 1981

Za boljše gospodarjenje in večji delovni uspeh smo sprejeli naslednje naloge:

izboljšati delovno disciplino in s tem doseči večjo produktivnost;

zmanjšati izostanke z dela; preureditev garaže v Pogancih v delavnico za predelavo žaganega lesa v polproizvode, decimiran les in druge izdelke. Tu bi zaposlovali delovne invalide, pozimi in ob slabem vremenu pa še delavce, ki delajo v gojenju gozdov. Vseh teh delavcev je trenutno pri naši TOZD 20, od tega 6 delavk, za katere pozimi nimamo primerne-ga dela.

VLADO PAVEC, dipl. ing.

TOZD Gozdarstvo Črnomelj

Z gospodarjenjem v letu 1980 smo kljub delnemu izpadu blagovne proizvodnje (6 odst. predvsem zaradi neugodnih vremenskih razmer) in gozdnogojitvenih del lahko zadovoljni. Potr dilo se je, da doseženi rezultati v zasebnem sektorju niso samo občasen pojav in jih sedaj že lahko sledimo sk ozi vse srednjeročno razdobje. Leto 1980 je za naš TOK pomembno še glede dveh dogodkov:

— z agotovljena je HKS za kmete — lastnike gozdov na celotnem območju TOK,

— začeli smo z oddelčnim gospodarjenjem.

Težave, ki so nas ovirale pri gozdarjenju, so več ali manj znane:

— načrtovanih sečenj nismo dosegli zaradi razdrobljenosti in drobnih koristi lastnikov ter zaradi zaprtosti posameznih predelov gozdov;

— naknadne priglasitve za sečnjo motijo normalen potek proizvodnje,

— neurejenost na področju maloprodaje gozdnih sortimentov močno moti normalno poslovanje (odtujitve, nedovoljene sečnje, prekupčevanje),

(Nadaljevanje na 4. str.)

Prizadevanje za boljše gospodarjenje se letos nadaljuje

Pogoji gospodarjenja v letu 1981 se ne bodo bistveno spremenili v primerjavi z letom 1980, kar pomeni, da bomo tudi letos nadaljevali politiko gospodarske ustalitve, ki je bila značilna za leto 1980.

Omejitev izdatkov

Politika ustalitve je opredeljena predvsem v:

1) z vezni in republiški resoluciji o družbenoekonomski politiki in razvoju v letu 1981,

2) v zveznem zakonu o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za izplačevanje dnevnic za službena potovanja, o omejitvi nadomestil za prevozne stroške na službenem potovanju, izdatkov za reprezentanco, izdatkov za reklamo in propagando, izdatkov za

(Nadaljevanje s 3. str.)

— pomanjkanje lastne delovne sile, zaradi česar smo morali opravljati dela z dninami.

Najpomembnejša naloga v letošnjem letu je skupno prizadevanje delavcev in kmetov za uresničevanje sprejetih načrtov; zagotoviti 100 odst. izvršitev gozdnogojitvenih del, posek celotnega predvidenega etata in s tem povečanje blagovne proizvodnje. Naloga je dosegljiva, če bomo delali bolj načrtno in bolje izrabili delovni čas. Kmeta — lastnika gozda, bomo morali pritegniti k delu v svojem in sosedovem gozdu ter sistematično zagotoviti njegovo socialno varnost.

RADOVAN LAPANJE, dipl. ing.

TOK Gozdarstvo Novo mesto

Za največji uspeh v letu 1980 smatramo pravočasni prevoz lesa s kamionskih cest na skladišča. Prejšnja leta smo bili pri tem delu v močnem zaostanku.

Vseh načrtovanih del nismo uspeli opraviti. Pre malo imamo zaposlenih tako tehničnih kot ročnih delavcev, zato je zaostanek v blagovni proizvodnji in pri gojitvenih delih.

Sestavili bomo več uspešnih delovnih skupin ter boljše organizirali odkup in gozdnogojitvena dela. Doseči moramo boljše sodelovanje med tehničnim osebjem in proizvodnimi delavci. Z boljše organizacijo redčenj bomo pridobili več drobnega lesa in izpolnili načrt gozdnogojitvenih del.

JO ŽE VIDERVOL

avtorske honorarje in izdatkov po pogodbah o začasnem in občasnem delu,

3) v zveznem zakonu o začasnih prepovedi razpolaganja z družbenimi sredstvi za financiranje negospodarskih neproizvodnih investicij v letu 1981 ter

4) v republiškem dogovoru o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981.

Rast družbenega proizvoda

V republiški resoluciji za leto 1981 je predvideno, da bo realni družbeni proizvod narasel v celotnem gospodarstvu za 2,5 odst. Industrijska proizvodnja bo ravno tako rastle za 2,5 odst. Predvideno je, da bo izvoz realno porastel za okrog 8 odst., uvoz pa realno za 3 odst. Zaposlenost v združenem delu se bo povečala do 1,2 odst., realni obseg investicij v osnovna sredstva pa bo za okoli 6 odst. manjši kot v letu 1980. Delež investicij v osnovna sredstva v družbenem proizvodu se bo tako zmanjšal do 30 odst. v letu 1980 na 27,5 odst. v letu 1981.

Sredstva za osebne dohodke bodo rasla za 5 odst. počasneje od rasti dohodka. Realni osebni dohodki naj bi ohranili raven iz leta 1980, cene naj bi naraščale nekoliko počasneje kot v letu 1980.

Zvezni zakon o prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za izplačevanje dnevnic za službena potovanja, nadomestil za prevozne stroške na službenem potovanju, izdatkov za reprezentanco, izdatkov za reklamo in propagando, izdatkov za avtorske honorarje in izdatkov po pogodbah o začasnem ali občasnem delu bo veljal samo v I. trimesečju 1981. Po prenehanju zakona bo sprejet družbeni dogovor na zvezni ravni, ki bo urejal omejitve, opredeljene v zakonu.

V zakonu je predvideno, da se bo primerjala poraba omenjenih izdatkov v I. trimesečju 1981 s prvim trimesečjem 1980.

Dnevnice in prevozni stroški

Za dnevnice in nadomestila za prevozne stroške je predvideno na splošno, da bodo rasle za 10 odst. glede na leto 1980. V panogah 01 do 10, kamor sodi tudi gozdarstvo s šifro 03, določa obseg teh izdatkov organ upravljanja s tem, da rast dnevnic in nadomestil za prevozne stroške ne sme biti večja od rasti celotnega prihodka v I.

trimesečju 1981 v primerjavi s prvim trimesečjem 1980. Razlika med letošnjim in lanskim z akonom o omejitvah je, da so lanski izdatki bili vezani na gibanje dohodka, medtem ko so letošnji izdatki vezani na gibanje celotnega prihodka.

Kilometrini lahko znaša po zakonu za I. trimesečje 1981 70 odst. dosežene kilometrine v I. trimesečju leta 1980. Kilometrini za prevoz na delo ni omejena. Višino nadomestila za prevoženi kilometer opredeljuje republiški dogovor o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog (Ur. list SRS št. 1/81). V dogovoru je določeno, da delavci v samoupravnem splošnem aktu določijo kilometrino v pavšalnem znesku za prevoženi kilometer. Tako je objavljeno v Sindikalnem poročevalcu, da znaša kilometrini 5.20 din. V zakonu o omejitvah je predpisano, da dnevnice in prevozni stroški niso omejeni za potrebe delegatskega sistema in za inšpekcijska opravila.

Stroški za reprezentanco, honorarje in reklamo

O višini stroškov za reprezentanco odloča organ upravljanja s tem, da morajo izdatki za reprezentanco rasti za 20 odst. počasneje od rasti celotnega prihodka I. trim. 81/I. trim. 80. če zraste, npr. celotni prihodek v I. trimesečju 1981 za 40 odst. v primerjavi s I. trim. 1980, lahko reprezentanca poraste za 20 % glede na doseženo v I. trimesečju 1980.

Tudi o višini izdatkov za pogodbe o delu odloča organ upravljanja s tem, da morajo tovrstni izdatki v I. trim. 81 naraščati za 12 odst. počasneje od rasti celotnega prihodka. V gozdarstvu je ta omejitev nekoliko omiljena, saj rastejo lahko enako kot celotni prihodek.

Izdatki za reklamo in propagando naj bi v skladu s sklepom

organa upravljanja zaostajali za 18 odst. za porastom celotnega prihodka.

Izdatki za avtorske honorarje naj bi ravno tako v skladu s sklepom organa upravljanja rasli počasneje od celotnega prihodka, in sicer za 18 odst.

Za prekoračitve je v zakonu določena kazen: za TOZD od 50.000 din do 1.000.000 din in za odgovorno osebo od 2.000 din do 20.000 din.

O investicijah

V zveznem zakonu o začasnih prepovedi razpolaganja z družbenimi sredstvi za financiranje negospodarskih in neproizvodnih investicij v letu 1981 je določeno, da se v letu 1981 družbena sredstva ne smejo uporabljati za graditev in nakup administrativno-upravnih stavb, za nakup osebnih avtomobilov, razen osebnih avtomobilov, ki jih v servisnih delavnicah namensko uporabljajo za opravljanje te dejavnosti, za izdelavo in nakup pisarniškega pohištva in druge opreme za opravljanje administrativno-strokovnih in drugih pisarniških del kot tudi za nakup stavb in opreme za reprezentančne, zabavne, umetniške, telesnokulturne in športne potrebe. Omenjene objekte in opremo je možno nabavljati edino iz sredstev, zbranih z zakonsko predpisano minimalno amortizacijo neporabljeno v letu 1980 in obračunano v letu 1981.

Rast osebnih dohodkov

Republiški dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981 je objavljen v Ur. listu SRS št. 3/81. Ta dogovor podrobneje razčlenjuje resolucijsko določilo o gibanju osebnih dohodkov in sredstev sklada skupne porabe. V dogovoru je predvideno, da sredstva za osebne dohodke zaostajajo za rastjo dohodka načelno za pet odst. vendar je ta zaostanek odvisen od stopnje rasti dohodka. V naslednji tabeli podajamo nekaj primerov odvisnosti rasti OD od rasti dohodkov:

če poraste dohodek v primerjavi z letom 1980 za	morajo OD zaostajati za rastjo dohodka za	Dovoljeni porast OD za
5 %	—	12 %
15 %	1,5 %	14,8 %
20 %	4 %	19,2 %
22 %	5 %	20,9 %
24 %	5 %	22,8 %
40 %	21 %	31,6 %
60 %	40 %	36 %

Delovne organizacije morajo do konca februarja izdelati planske akte, v katerih bodo

uskladile porast osebnih dohodkov

(Nadaljevanje na 5. str.)

Gojenje in varstvo gozdov 1980

Iz obširnejšega poročila o uresničitvi načrta o gojenju in varstvu gozdov v letu 1980 navajamo nekaj bistvenih podatkov in ugotovitev. Glede na to, da je bilo po predračunu plana za leto 1980 v zasebnem sektorju zagotovljenega le 57,68 odst. potrebnega denarja za gozdnogojitvena dela, bi lahko smatrali, da je uresničenje plana v višini 83 odst. po vrednosti že kar spodbuden uspeh. V družbenih gozdovih smo načrt gozdnogojitvenih del, kamor prištevamo tudi razširjeno biološko reprodukcijo, dosegli s 95 odstotki. Skupaj smo na območju GG Novo mesto po planskih cenah izdali za gojenje in varstvo 44.702.000 din ali 92 odst. načrtovanega. Z doseženim nismo popolnoma zadovoljni, posebno še, ker je to za devet odstotkov manj kot leto prej.

Koliko dela na 1000 ha gozdov?

Zanimiv primerjalni podatek o obsegu gozdnogojitvenih del je delo, izraženo v urah na 1000 ha gozdov. Tako smo v družbenih gozdovih opravili leta 1979 4402 uri in leta 1980 3580 ur/1000 ha. V zasebnem sektorju je obseg evidentiranih del znatno manjši. Leta 1979 smo opravili 980 ur/1000 ha, leta 1980 pa za 3 odst. več, to je 1007 ur/1000 ha. Čeprav je gotovo, da nekaj dela, ki v poročilu ni

zajeto, opravijo kmetje sami, pa s količino ne moremo biti zadovoljni, saj bi glede na slabše gozdnogojitvene razmere in na slabše ohranjene gozdove pričakovali celo več dela v zasebnih kot v družbenih gozdovih. Res pa je, da ravno slabše ohranjeni gozdovi dajejo premalo sredstev za lastno obnavljanje. Premalo zb. ranega denarja v skladu biološke amortizacije in premalo sta

tudi glavna vzroka za precejšen primanjkljaj pri uresničitvi gozdnogojitvenega načrta v zasebnih gozdovih.

Prispevek SIS za gozdarstvo SRS in tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj.

Od skupno za gojenje porabljenega denarja sta prispevala SIS za gozdarstvo SRS 8 odst. (3,6 milijonov din) in tovarna celuloze in papirja Krško 7 odst. (3,3 milij. din). S tem denarjem in z lastnim prispevkom je bilo osnovanih na družbenem področju 42,20 ha, na zasebnem pa 43,43 ha nasadov in vzdrževani vsi že doslej osnovani nasadi.

Različno po posameznih TOZD

Posamzne TOZD so načrt gozdnogojitvenih del uresničile tako:

	TOZD					Treb. družb. g.	GG
v %	Novo m. 79	Straža 117	Podturn 95	Črmoš. 102	Črnom. 96	59	93
	TOK						
v %	Novo m. 85	Črnomelj 80	Trebnje 87	GG 83			

(Nadaljevanje s 4. str.)

kov z rastjo dohodka in o tem obvestiti službo družbenega knjigovodstva. Ker smo letos spremenili sistem prispevkov, saj prispevek za zdravstveno varstvo bremeni letos dohodek, medtem ko smo to obveznost lani poravnali iz osebnih dohodkov, je potrebno po posebnem obrazcu preračunati in zaradi primerjave zmanjšati lanske osebne dohodke, kar pomeni, da se sprememba prispevkov za zdravstveno varstvo šteje v povečanje osebnih dohodkov v letu 1981. Izplačila v breme sklada skupne porabe se lahko po dogovoru povečajo za 18 odst. v primerjavi z letom 1980.

V kolikor bo delovna organizacija namenila za osebne dohodke za leto 1980 več sredstev kot bi jih smela po dogovoru, bodo izvršni sveti občinskih skupščin zahtevali, da se ta sredstva poračunajo v letu 1981.

Stimulacija za izvoz

Planski akti, s katerimi bodo TOZD do ločale rast dohodka in osebnih dohodkov, se usklajujejo na ravni delovne oziroma sestavljene organizacije združenega dela. OZD, ki bodo ustvarile v letu 1981 z izvozom na jmanj 5 odst. celotnega prihodka, bodo pri rasti osebnih dohodkov dodatno stimulirane.

MILAN DRAGIŠIČ,
dipl. oec.

Številke so dovolj zgovorne in čeprav ne povedo vsega, so enim v priznanje, drugim v spodbudo za naprej. Največ gojitvenih del je bilo opravljenih v TOZD Črnomelj (24 odst.) in TOZD Novo mesto (22,5 odst.), vseh del v družbenih gozdovih na območju GG Novo mesto.

Najpomembnejša dela

Razen že omenjenih nasadov je bilo opravljenega še 74 ha

(102 odst. plana) pogozdovanja. Za nasade in pogozdovanje skupaj smo porabili 478.805 sadik pretežno smreke in nekaj malega zelene duglazije, macesna, rdečega, črnega in zelenega bora.

Preračunano na 1 ha vse gozdne površine smo posadili v družbenih gozdovih 9 sadik/ha in v zasebnih le 4 sadike, poprečno za GG 6 sadik/ha. V Sloveniji je bilo poprečje prejšnja leta 9 sadik, vendar so nekateri

smatrali, da je to že zelo malo, zlasti v primerjavi z mnogimi drugimi deželami.

Obžetev je bila opravljena na 946 ha, kar je za 4 odst. več kot je bilo planirano s tem, da je bil plan v zasebnih gozdovih močno presežen (152), v družbenih gozdovih pa dosežen le s 85 odstotki.

Čiščenje je zajelo 383 ha družbenih in 265 zasebnih gozdov. Plan v obeh sektorjih ni bil v celoti dosežen.

Eno najpomembnejših del so redčenja tako za nego sestojev kot za pridobivanje lesa. Prvega redčenja smo opravili v vseh gozdovih 231 ha (81 odst.) in drugega 494 ha (72 odst.). Le 16 ha drugega redčenja odpadne a zasebni sektor, kar kaže, da bo posebno tu potrebno temeljito zagrabiti. Zelo verjetno pa vsa redčenja, ki jih ob sečnji

opravijo sami kmetje, niso evidentirana.

Varstvo gozdov

Za varstvo gozdov zaradi boleznih in škodljivcev smo lani izdali 3,2 milijona din. Žal gre ta denar bolj za popravilo škode in manj za preprečevanje. Zlasti več bi bilo potrebno žrtvovati za zaščito ne samo nasadov, temveč tudi prirodnega mladja pred divjadjo predvsem s premazi, ponekod pa tu di z ograjami. Žal smo proti boleznim kot so kostanjev rak, holandska brestova bolezen in proti fiziološkemu hiranju jelke brez moči.

Od elementarnih nesreč (leta 1979 huda spomladanska suša) nas je lani (1980) močno prizadejal žled, kakršnega ni bilo že dolga desetletja. Led je lomil 5. in 6. novembra drevje v pasu 350 – 600 m nadmorske višine. Ocenjeno je bilo, da je na 3400 ha polomljenega 34.000 m³ lesa listavcev. Pospravilo tega lesa in ureditev sestojev bo zamudno in zahtevno delo. Mnogo manjšo, čeprav tudi znatno škodo, je povzročil težak aprilski sneg v sestojih iglavcev na Gorjancih, Radohi, Soteski in drugod.

K sreči smo lani zapisali v kroniko le en sam gozdni požar.

(Nadaljevanje na 6. str.)

Konec novembra smo na žagi Pogance razžagali doslej najdebelejši hloh iglavcev premera 88 cm, dolžine 4 m v izmeri 2,43 m³. Hloh je bil drugi kos jelke, posekane na Rogu odd. 62, ki je imela pršno mero 127 cm. Najdebelejši kos, do sedaj razžagan na žagi Pogance, je bil pred leti pripeljan bukov hloh premera 110 cm, ki ga je pripeljal kmet iz okolice Mime peči. (Foto M. Bajt).

Posekali smo eno največjih jelk

V Uradnem listu SRS št. 8 z dne 4. 4. 1975 je bila objavljena uredba o urejanju posameznih razmerij iz zakona o gozdovih.

V tej odredbi je zapisano, da se lahko kot naravni spomenik v gozdu zavarujejo skupine ali posamezna drevesa zaradi značilnih oblik, izredne debeline, redkosti ali svoje zgodovine.

V družbenih gozdovih so zavarovana kot naravni spomenik vsa drevesa, debelejša od 120 cm. Leta 1976 smo po TOZD oziroma revirjih popisali nad 120 cm debela drevesa. Takrat je bilo najdenih na GG Novo mesto trinajst takšnih dreves:

TOZD Straža	1 bukev
TOZD Črmošnjice	1 jelka
TOZD Novo mesto	3 bukve
TOZD Črnomelj	1 jelka
	1 bukev
TOZD Podturn	1 bukev
	1 javor
	1 brest
	3 jelke

Med navedenimi drevesi je bila zapisana tudi jelka, ki je rastle na Rogu v 60. oddelku. Po takratni izmeri je imela 127 cm in višino 40 m. Že v letu 1975 je bilo opaziti, da se je pričela sušiti oziroma, da je njeno zdravje načeto. Vse do lanske jeseni je klubovala vsem težavam, a vendar je morala kloniti. V novembru lani sem bil prisoten ob njeni sečnji in si zabeležil nekatere podatke, za katere vem, da bodo zanimali bralce Dolenjskega gozdarja.

V 60. oddelku smo sekali leta 1972. Pri podiranju drevja je bila jelka nekoliko poškodovana. V višini 15,30 m ji je odbilo približno 450 cm² lubja, na višini 22 m pa 300 cm². Da je bila poškodovana ob sečnji sem opazil že tedaj. Na to sem opozoril tudi delovno skupino. Nisem pa mogel slutiti, da bo ta poškodba tako močno vplivala na njeno predčasno sušenje. Pa o tem pozneje.

Jelka je rastle na nadmorski višini 900 m, na JZ pobočju Roga, v združbi jelke, bukve s kranjsko buniko, na globokih tleh. Ko je bila podrtá, sem ugotovil še naslednje podatke:

starost 200 let, prsni premer še vedno 127 cm, višina 44 m, d o višine 18 m brez vej, od 18 do 25 m višine posamezne suhe veje. Nad 25 m višine dva vrha. Od tu navzgor je imela veje v vencu. Padeč premera 2,9 cm na tm do dveh vrhov, to je do višine 25 m. Bruto masa 17 m³, neto masa 14,75 m³. Da je prirastle iz 117 cm na 127 cm, je potrebovala kar 22 let. Za zadnjih 20 cm prirastka je potrebovala 30 let. V prvi polovici življenja, to se pravi v 100 letih, je zrastle v debelino le 32 cm, v drugi polovici pa še preostalih 95 cm. Do debeline 50 cm je

potrebovala 130 let. Vso ostalo maso je pridobila v 70 letih, čeravno je v zadnjih 20 letih priraščala minimalno.

Omenil sem že, da je bilo njeno zdravstveno stanje načeto o že ob njeni zaščiti. Poškodba iz leta 1972 je v glavnem kriva za njeno predčasno smrt. To smo ugotovili ob poseku. Obe poškodbi sta močno prodirali v notranjost. Do tretjine premera v dolžini 1 m je bila že popolnoma gnila, do polovice pa močno načeta po gnilobi.

Sicer pa na sploh opažamo, da je zdravje pri jelkah precej načeto. Že manjša poškoda pri tej drevesni vrsti so vzrok za sušenje, česar včasih nismo opazili. Znano je, da se je pričela jelka kar množično sušiti, ne da bi zanesljivo vedeli, kaj je temu vzrok.

BOŽO MIKLIČ

Kje delamo, kaj delamo

Kljub neugodnim vremenskim razmeram sta se sečnja in spravilo rekako normalizirala. Na Gorjancih, kjer je delo zaradi snega težje, smo sečnjo bukovine po planu zaključili. Ozko grlo je spravilo. V Prežeku, kjer smo imeli to zimo največje težave s spravilom, smo vendar oddali vso bukovino lanske sečnje. Letošnja sečnja in spravilo potekata normalno in s tem bomo končali konec marca. Za speljavo te sečnje — okrog 3200 m³ — smo morali zgraditi več kot 3,5 km traktorskih vlak in najeti dva

Timberjacka. Zgibnik iz TOZD Straža je delo končal, zgibnik GG Tolmin pa spravilo še nadaljuje.

Tudi v Radohi in Ruperč vrhu poteka sečnja nemoteno. Ravno tako spravilo. Na Hmeljniku gre izdelava snegoloma dobro od rok. Trenutno imamo tam buldožer na izgradnji vlak. Za spravilo bi potrebovali Timberjack, vendar ni možnosti, da bi ga dobili. Verjetno se bomo s spravilom bukovine na Hmeljniku se močno ubadali, da bo do junija oddana vsaj hlodovina.

M. BAJT

Posamezni kosi posekane jelke so bili kar zajetni. Dolžine smo morali prilagoditi spravilu s konjsko vleko. Odrezali smo prvi hlod 3 m dolg, ki je imel premera 122 cm, kar da 3,50 m³. Drugi kos smo odrezali 4 m dolg, premera 94 cm kar je dalo 2,78 m³, tretji kos je imel še 1,40 m³. Jelka je skupno imela 14,75 m³ neto mase. Na kamionih, ki jih vidimo na fotografiji, so naloženi tudi hlodi opisane jelke, žal pa najzajetnejših ni. Pri kamionih stojijo z leve proti desni: sofer Anton Gorše, manipulant Kostja Fink, revirni gozdar Metod Rom in sofer Ivan Ravbar. (Foto Božo Miklič).

J. P.

(Nadaljevanje s 5. str.)

Odkar ne vozijo več parne lokomotive, se je nevarnost požarov močno zmanjšala. Razveseljivo dejstvo, da požarov ni bilo, lahko pripisemo še primernemu vremenu, delno pa verjetno tudi poudarjeni propagandi in čuječno sti.

Podrobne analize o opravljenih gozdnogojitvenih delih imajo na vsaki TOZD. Prav bi bilo, da bi zbori delavcev in delavski sveti razpravljali tudi o tej dejavnosti in ob sprejemanju plana trdno sklenili, da se bodo v tem letu (81) po t. udili za izpolnitev načrta.

Tak je sestoj, poškodovan po žledu v Brkinih (foto Janez Perca).

Škoda po žledu v Brkinih

V novembru 1980 je ledena ujma katastrofalno prizadela širše območje Brkinov, ki spadajo pod kraško gozdnogospodarsko območje. Žled je močno poškodoval gozdove in sadovnjake, prizanesel ni niti elektro in PTT vodom. Pod njim se je zrušil tudi novi 380 KV daljnovod.

Gozdovi Brkinov so opustošeni na površini 12.000 ha, kar predstavlja kar 75 odst. gozdov tega območja. Najmočnejše so prizadeta območja med 500 in 800 m n. v.

Skupno je po oceni poškodovano 900.000 m³ lesne mase. Vsega tega lesa ne bo potrebno odstraniti takoj, saj je nekaj drevja še sposobno vegetirati 5 in več let. Sedaj bo nujno izdelati 400.000 – 500.000 m³ drevja, ki je poškodovano do take mere, da ni več sposobno vegetirati.

Gozdovi na Brkinih so pretežno listnati (90 odst.). Prevladujejo združbe bukovih gozdov, ki so že na robu svojega optimuma in so zelo občutljivi na gospodarske posege. Zato ni čudno, da so se poleg bukve uveljavile tudi druge drevesne vrste, zlasti hrast in črna jelša. Umetno so vnešeni tudi iglavci, zlasti črni bor, smreka in nekaj eksot. Gozdovi so zelo slabo dostopni, saj področje nima za gospodarstvo primerne cestnega omrežja. Slemenska cesta, ki povezuje vasi, poteka pretežno po grebenu, vsi jarki in doline, v katere bi se les najlaže spravil, pa so brez prometnic. Gostota produktivnega cestnega

omrežja je le 3,1 m/ha, kar še zdaleč ne zadošča za uspešno gospodarjenje z gozdovi. Tu di s predvideno izgradnjo 37 km novih cest se razmere ne bodo bistveno izboljšale, saj bo skupna gostota narasla le na 5,1 m/ha.

Kljub bogatemu rastišču so

gozdovi Brkinov pretežno slabše kvalitete, saj so močno degradirani in pretežno panjavski. Starost teh gozdov je 40 – 60 let, so torej srednjedobni. Zato je tudi škoda občutna, saj znaša po oceni za gozdove kar 70 milijard S–din.

Z odpravljanjem posledic in

sanacijo gozdov na območju Brkinov smo začeli takoj. Zavod za pogozdovanje kraša nima zadostnih kapacitet in ne dovolj strokovnjakov, da bi to sanacijo lahko izvedel sam. Zato so solidarnostno priskočile na pomoč vse gozdnogospodarske organizacije Slovenije, razen GG Brežice, ki ima na svojem območju tudi več kot 80.000 m³ žledoloma. Posamezne delovne organizacije so zadolžene za vsa dela v svojem območju, od sečnje, spravila in prevoza do projektiranja in gradnje gozdnih cest in vlak.

Naša delovna organizacija je zadolžena za območje Odoline s površino 1150 ha in predvideno lesno maso za posek 28.000 m³. V območju bo potrebna izgradnja 4 km gozdnih cest in približno 20 km gozdnih vlak.

Z delom na območju Brkinov je večina gozdarskih delovnih organizacij že začela. Mi smo dosedaj pripravili delo na 100 ha ter načrtovali okrog 3 km gozdnih cest. 9. februarja smo začeli tudi s sečnjo.

Kljub prizadevanju naših delavcev in delavcev Zavoda iz Sežane pa še vedno niso urejeni vsi pogoji za nemoteno delo na teh deloviščih. Vsaj v sedanji začetni fazi bo potrebna strpnost nas vseh, zlasti delavcev, ki delajo na tem območju, saj bo le tako mogoče uresničiti prevzete naloge.

TONE ŠEPEC, dipl. ing.

Peti roški tek za pokal TV–15

Pod pokroviteljstvom uredništva TV–15 in ob sodelovanju OO ZB Novo mesto, občinskega sveta zveze sindikatov, občinske zveze za telesno kulturo, telesnokulturne skupnosti, gozdnega gospodarstva Novo mesto, kurirjev vezistov NOV Slovenije in domicilnega odpora pri ZO PTT Slovenije je smučarski klub „Gozdar organiziral tradicionalni peti Roški smučarski tek z a pokal TV 15, katerega so se udeležili pionirji, mladinci, pripadniki JLA, borci NOV in številni ljubitelji smučarskega teka.

Častni pokrovitelj, narodni heroj Jože Borštnar, je s startnim strelom otvoril prireditve, na kateri je sodelovalo nekaj manj kot 200 tekmovalcev. Pred tekmovanjem so vsi udeleženci in obiskovalci pri spominski plošči TV 15 počastili spomin na vse partizanske kurirje ki so se bojevali na Dolenjskem in drugje po Sloveniji. Borci-kurirji NOV so med tekmovanjem obiskali partizansko mater 87-letno Kolenčevu Marijo iz Poljan, ki je med vojno izgubila tri sinove in moža.

Po končanem tekmovanju je bil v osnovni šoli v Dolenjskih Toplicah kulturni program, ob-

java rezultatov, podelitev priznanj in srečanje borcev NOV z mladino.

Najboljše ekipe so prejele pokale. Najboljši šoli z moško in žensko ekipo pionirjev in pionirk je odbor Četrte brigade VDV partizanskih kurirjev Slovenije podelil „Kip kurirja Jovice“. Letos je to visoko priznanje osvojila osnovna šola „Baza 20“ iz Dolenjskih Toplic.

Najstarejši tekmovalec je bil Jože Šemrov iz Hotedersčice, star 71 let, najmlajši pa Boris

Matelič iz Sodražice, star štiri leta.

Rezultati gozdarjev, ki so tekmovali za Pokal TV 15:

člani nad 45 let (4 km)	
3. Čibe Franc Čibej	19,50
4. Adi Štor	20,48

člani (6 km)	
31. Janez Blažič	24,51
34. Stane Perc	25,19
52. Viki Turk	28,25

ALOJZ SERINI

START

Na startu petega roškega teka. (Foto Alojz Serini)

Dopolnitev normativov za kamionske prevoze

Normativi za prevoz lesa iz leta 1976 ne vsebujejo posebej tabele za prevoz s kamioni Magirus-Deutz. Z ozirom na neto nosilnost teh kamionov 11 ton smo za prevoz z njimi dosedaj uporabljali tabele 1 in 2 sedaj veljavnih normativov, to je tabele za kamione FAP – neto nosilnosti 11 ton.

Prva dva kamiona Magirus-Deutz smo dobili v letu 1977. Zasedovanje učinka prevoza lesa z njima je kmalu pokazalo, da je potrebno za Magiruse izdelati posebnih normativov prevoza. Kljub isti neto nosilnosti kamionov Magirus-Deutz in FAP se prvi le razlikujejo od FAP po moči motorja (FAP 200 KM; Magirus 232 – 310 KM), po močnejši konstrukciji in drugih udobnejših vozniških lastnostih.

Na osnovi gornjih ugotovitev je strokovni svet GG zadolžil razvojnotehniško službo – vodjo pridobivanja lesa, da ugotovi ustreznost normativov prevoza, ki se uporabljajo za kamione Magirus-Deutz. Podlaga za ugotavljanje normativov omejenih kamionov so bili tahografi „Kienzle“. Po posebej za

postavljeni metodiki smo brali podatke iz tahografov za leta 1978, 1979 in delno leto 1980, s točnostjo 1 minute. To delo je bilo opravljeno šele sedaj, ker prej ni bilo na razpolago človeka, ki bi se lahko posvetil za nekaj časa samo temu delu, to je branju tahografov.

Vrednosti dobljenih podatkov predstavljajo celoletno povprečje v vseh letnih časih in v vseh vremenskih razmerah.

Z branjem tahografov smo ugotavljali ločeno za kamion in ločeno za kamion s polprikolico sledeče podatke:

- skupni delovni čas,
  - hitrost prazne vožnje na različnih razdaljah v km/uro,
  - hitrost polne vožnje na različnih razdaljah v km/uro,
  - čas nakladanja po toni oziroma m³,
  - čas razkladanja po toni oziroma m³,
  - razmerje med produktivnim in dodatnim časom,
  - primerjava sedanjih in ugotovljenih novih vrednosti normativov v številu ciklusov/dan.
- Za vse gornje podatke smo v končni fazi ugotavljali povprečja. Poprečja se nanašajo na sledeče število snemanj posameznih faz:

Kamion	Kamioni + P.P.	Skupaj	
Število snemanj posameznih faz			
- skupni delovni čas	386	326	712
- hitrost prazne vožnje	173	222	395
- hitrost polne vožnje	156	221	377
- čas nakladanja	31	88	119
- čas razkladanja	84	92	176

Računsko analitična izravnava skupnega delovnega časa, preračunana na 8 ur, ni dala uporabnih rezultatov zaradi premajhnega števila podatkov – snemanj, predvsem pa zaradi neenakomerno razporejenih vrednosti skupnega delovnega časa v posameznih razdaljah. Glede na to smo ugotavljali realnosti normativov na podlagi ugotovljene strukture delovnega časa.

Poprečne hitrosti praznih in polnih voženj so bile računsko – analitsko izravnane po enačbi parabole ($Y = a + bx + cx^2$). Izravnava je dala zelo dobre rezultate. Poprečne hitrosti prevoza so tudi bistveni sestavni del določanja ugotovljenih normativov prevoza, kar je v skladu tudi z literaturo o ugotavljanju normativov.

Normativi prevoza lesa za različne razdalje, izraženi s številom ciklusov na 8 ur so izraženi tako, da se dnevni delovni čas 480 minut deli s skupnim časom enega ciklusa. Skupni čas enega ciklusa za določeno razdaljo sestavljajo: čas prazne vožnje + čas polne vožnje + čas nakladanja in razkladanja + dodatni čas. V našem slučaju se je dodatni čas dodajal produktivnemu času v višini 21,52 % produktivnega časa (po Krivcu).

- Produktivni čas predstavlja: čas polne in prazne vožnje, čas nakladanja in razkladanja, premika kamiona ob nakladanju kamiona itd. (glej točko 1).
- Dodatni čas pa predstavlja: čas za malico, čas za fiziološke potrebe, krajše oddihe in odmore ter ostale nujne prekinitev dela.

Tudi Č.mošnjičani so poslali svojo ekipo na pomoč Brkincem. Na sliki Maks Trplan in Redžep Elkasović (foto Janez Penca).

Ana liza dobljenih podatkov je dala sledeče ugotovitve:

1) produktivni čas predstavlja 82,29 odst. delovnega časa, neproduktivni oziroma dodatni čas pa 17,71 odst. delovnega časa.

V produktivnem času so razen polne in prazne vožnje ter nakladanja in razkladanja zajeti tudi priprava kamiona, dvigala, polprikolice in ročic, povezovanje tovaru in zlaganje dvigala, k rajši premiki kamiona od enega do drugega kupa hlodov ter k rajši oddihi – približno 2,30 odst. delovnega časa oziroma 1,5 odst. produktivnega časa, katerih v času ciklusa ni bilo moč ločiti posebej. Od tod tudi tako visok delež produktivnega časa 82,29 odst. ki sicer znaša normalno okrog 80 odst. Neproduktivni oziroma dodatni čas predstavlja že prej omenjene čase, v višini 17,71 odst.

2) Hitrosti voženj praznih oziroma polnih vozil ali kompozicij so razmeroma visoke, kar izhaja iz močnejših vozil, izraženo v KM, razmeroma dobrega stanja gozdnih in javnih cest ter dobrih vozniških lastnosti vozil.

3) Časi nakladanja in razkladanja lesa so zelo ugodni zaradi dobrih lastnosti nakladalnih dvigal, hitrejšega razkladanja na skladiščih kupcev (manj zastojev) ter končno tudi zaradi dobre uvezbanosti voznikov.

4) Razlik v časih nakladanja in razkladanja med močnejšimi in šibkejšimi dvigali pri vožnjah „solo“ sploh ni, kar kaže, da dvigala večje dvigne moči (jon. E) tu ne pridejo do izraza oziroma sposobnost njihovega dvigalja tu ni izkoriščena. Pri vožnjah, kamion + p. p. pa sicer

prihaja v časih nakladanja in razkladanja do manjših razlik med dvigali, vendar te razlike niso tolikšne, da bi prišle v poštev pri izračunu normativov. Da bi se te razlike, pa čeprav ma jhne, le izravnale, je priporočljivo, da se na zahtevnejše prevoze lesa (daljša in težja hlodovina) pošiljajo kamioni z močnejšimi dvigali (Jonsereds E; LIV 9 tm).

5) Na podlagi dobljenih in razčlenjenih podatkov podajamo sledeč predlog:

sedanji normativi prevoza lesa s kamioni Magirus-Deutz se povečujejo:

a) pri kamionih od 22 odst. pri razdalji 5 km do 30 odst. pri razdalji 35 km, oziroma povprečno za 25 odst. pri razdalji 20 km;

b) pri kamionih + polprikolice pa od 21 odst. pri razdalji 5 km, do 50 odst. pri razdalji 35 km, oziroma povprečno 42 odst. pri razdalji 20 km.

DOPOLNITEV NORMATIVOV ZA KAMIONSKE PREVOZE

Dopolnitev normativov prevoza lesa, ki izhaja iz ugotovljenega povprečja dejanskega stanja je podana ločeno za kamione in ločeno za kamione + p. p.; pomeni torej dvig norm prevoza za prejšnji odstotne zneske. Ta dvig pa je po dogovoru zaradi stimulacije lahko tudi manjši. Zlasti bo moral biti nižji pri prevozu goli.

Končno lahko sklepamo, da so ugotovljene poprečne vrednosti normativov rezultat:

(Nadaljevanje na 9. str.)

Krediti za gradnjo stanovanj

Ne rešeno ali neustrezno rešeno stanovanjsko vprašanje je za delavca vsekakor največja težava. Delavcem naše delovne organizacije so vsako leto dodeljeni krediti za gradnjo ali dograditev stanovanjskih hiš in nakup novih stanovanj, za udeležbo pri najetju kredita pri banki in za druge namene, s katerimi si delavci izboljšujejo stanovanjske razmere.

Za te svrhe je namenjen tudi solidarnostni sklad. Pogoj za dodelitev tega posojila je gradnja objekta točno po načrtu. K prošnji za dodelitev kredita mora prosilec priložiti naslednjo dokumentacijo:

– gradbeno dovoljenje za gradnjo stanovanjske hiše ali soglasje, če gre za obnovo;

– ponudba ali pogodba o nakupu, če gre za nakup stanovanja;

– predračun stroškov in vire sredstev za gradnjo;

– potrdilo TOZD o delavčevem povprečnem osebnem dohodku v minullem letu.

V glavnem si prosilci to dokumentacijo pravočasno preskrbijo in jo dostavijo komisiji, ki si ogleda dejansko stanje o gradnji. Bolj težko je z delavci iz drugih republik, ker dostavljajo pomanjkljivo dokumentacijo ali pa sploh ne. Teh gradenj si komisija ne more ogledati in dati svojega mnenja, zato se

(Nadaljevanje z 8. str.)

1) večjih povprečnih hitrosti voženj zaradi močnejših vozil in kvalitetnejših cest.

2) Krajših časov nakladanja in razkladanja zaradi tehnično popolnejših dvigal, manjših zastojev in osvojene tehnike nakladanja in razkladanja.

3) Prenizkih dosedanjih normativov, saj so sedanji normativi veljali za kamion FP 22, ki ima manj KM (200) in veliko slabše vozne lastnosti.

Normativi prevoza s kamionom Tatra – Kiper

Podobno kot za kamione Magirus smo ugotavljali na osnovi tahografa tudi normative prevoza za kamion Tatra, le da tu razčlenitev posameznih faz vožnje ni bila mogoča zaradi drugega tipa tahografa kot ga imajo kamioni Magirus.

Ugotovljeni normativi oziroma predlog novih normativov prevoza za kamion Tatra, ki so podani v tabeli, so nižji od sedanjih za 3 – 5 odst.

JOŽE KURE,
d ipl. ing.

tem delavcem dodeljujejo tako imenovani pavšalni krediti, ki prav gotovo nimajo pravega učinka.

Posojila do bivajo delavci pod naslednjimi pogoji: obrestna mera znaša 4 %, doba vračanja

prejetega posojila je do 50.000 din 10 let, od 50.000 do 80.000 din 12 let, nad 80.000 din 15 let.

V letu 1980 so bile v ta namen razdeljene naslednje vsote po posameznih TOZD:

TOZD	novogradnja	adaptacija	skupaj
Novo mesto	400.000	25.000	425.000
Straža	180.000	-	180.000
Podturn	190.000	130.000	320.000
Črmošnjice	70.000	199.000	269.000
Črnomelj	255.000	517.000	772.000
Gradnje	200.000	30.000	230.000
TOK Novo mesto	50.000	-	50.000
TOK Črnomelj	36.000	-	36.000
TOK Trebnje	130.000	-	130.000
DSSS	427.000	50.000	477.000
SKUPAJ:	1.938.000	951.000	2.889.000

Nekoč je bila drevesnica...

Problem je širšega družbenega značaja, pravijo odgovorni delavci na občini. Po navadi dvigujejo glas prizadeti, v tem primeru smo to mi, gozdarji.

Nedaleč od asfaltne ceste Gradac-Semič, na robu odd. 88 b, ki je sestavni del večjega kompleksa družbenih gozdov – „Krupske loze“, je bila некоč drevesnica. Zaradi majhne površine (3 are) so drevesnico leta 1963 opustili. Lepo prirodno okolje pri drevesnici je dostikrat privabilo na izlet bližnje prebivalce. Gradaški lovci so

imeli ta predel lovišča za najlepšega, celo goste iz tujine so peljali tja na srnjaka.

Nenavadni izletniki ŠTIRIH ROK so prišli jeseni 1979 in ostali še danes. Skromnih pet lesenih barak, konj, nenavaden železnogumi voz ter pes so imeli dve 14-članski družini.

Zaman so bili vsi naporji gozdarjev, lovcev, vaščanov Stranske vasi ter semiške milice, da vrnemo družine na njihovo prejšnje bivališče k ŠTIRIM ROKAM. Da bi bila preselitev še težja, je ena družina postavila

Tanke kuverte z osebnimi dohodki v januarju so povzročile negotovanje precejšnjega števila delavcev. Tanke kuverte niso bile samo posledica slabših vremenskih razmer in slabšega doseganja normativov, temveč tudi neprimerne razporeda delovnih dni. Delovni koledar za leto 1981 povzročila mesečna nihanja v osebnih dohodkih tudi do 15 odst. Mnenja

PREDLOG:

DELOVNI KOLEDAR

sem, da bi morali sestaviti in sprejeti tak delovni koledar, ki naj bi imel vsak mesec enako število obračunskih dni. Veliko manj bi bilo razburjanja in pojasnjevanja, da ima ta mesec manj delovnih dni, drugi mesec bo pa več delovnih dni in večji osebni dohodek.

M. BAJT

starejšo kmečko hišo, katere nabavo in postavitve je financiralo socialno skrbstvo občine Črnomelj.

Ko sva z inšpektorjem zbirala podatke o tem naselju, sva glede dovoljenja vprašala gradbenega inšpektorja, ki se je slučajno mudil v vasi Klošter. Odgovor je bil po pričakovanju negativen.

Čigava pristojnost oziroma dolžnost je selitev teh družin na prejšnje njihovo bivališče, ne vem, vem samo to, da so to predvsem naše gozdarske težave. Škoda je velika (po sekanih okrog 40 m³ lesa kar najlepše rasti) in čedalje večja bo, zato moramo zadevo s pomočjo vseh prizadetih urediti čimprej.

Če nam ne uspe, bodo morali na črnomaljski občini poskrbeti za naziv novega naselja, mi se pa odpovedati dela etata v tem oddelku in trpeti gozdni nered, ki je po zakonu o gozdovih kazniv.

BRANKO PULJAK

Naši gradbeniki Franc Šmajdek, Alojz Jurečič in Ivan Padovan pri trasiranju ceste v poškodovanih brkinskih gozdovih (foto Janez Penca).

Letos bomo urejali GE Novo mesto – jug

Gozdnogospoarska enota Novo mesto – jug zavzema gozdove na densem bregu Krke na črti Ljuben – Vaha – Krvavi kamen – Otočec. Velik del gozdov leži v bližini naselij. Prevladujejo gozdovi zasebnega sektorja. Značilna je drobna razparceliranost. Znatno je delež rastiščno degradiranih gozdov, številne so izolirane parcele gozdov splošnega ljudskega premoženja, hitra je menjava sestojnih tipov zlasti glede na kvaliteto, velika je pisanost rastišč in široka je pahljača gozdnih združb od jelševja pa vse do gorskega bukovega gozda. Gozdne združbe so kartirane.

Znana je naloga urejanja gozdov, ki naj omogoči trajno, največjo možno in čim kvalitetnejšo proizvodnjo lesnih sortimentov. Da bi to dosegli, je treba čim bolj zanesljivo ugotoviti stanje, na tej osnovi postaviti cilje in na osnovi ciljev ukrepe. Cilji in ukrepi se vežejo na gospodarske razrede. V okviru enega gospodarskega razreda se da uvrstiti vse tiste gozdove, kjer je možno postaviti enake ali vsaj podobne cilje in prav tako vsaj približno enake ukrepe. Z drugimi besedami, ugotoviti je treba, kje pospeševati ene drevesne vrste, kje druge, oziroma kje pospeševati kombinacije določenih drevesnih vrst in je možno doseči boljšo kvaliteto itd. Vse to pod pogojem, da so cilji in ukrepi tako zastavljeni, da ne slabšajo, ampak ohranjajo in povečujejo produkcijsko sposobnost rastišča.

Teorija je seveda eno, praksa pa drugo. Zatakne se že pri ugotavljanju stanja sestojev. Zlasti enota Novo mesto ju g je z uvodno opisanimi značilnostmi precej trd oreh. Meje oddelkov in odsekov se le delno ujemajo z mejami med zasebnim sektorjem in sektorjem splošnega ljudskega premoženja, medtem ko je treba ugotavljati stanje ločeno po lastništvu. Te meje se tudi le delno ali celo redko ujemajo z mejami gozdnih združb ter mejami ohranjenih in degradiranih sestojev, ki naj bi veljale kot meje gospodarskih razredov. Dodatne težave nastopijo še ob hitrem menjavanju ali ob neizrazitih prehodih med posameznimi kategorijami gozdov.

Kaj torej storiti? Možnosti je več:

1. delitev po prevladujočih železih površnih. Oddelki ali odseki lahko v celoti uvrstimo v določen gospodarski razred z ozirom na prevladujočo združ-

bo oziroma ohranjenost sestojev. Meje gospodarskih razredov potekajo po mejah oddelkov in odsekov. Osnovne podatke (lesna zaloga, prirastek, opis itd.) ugotavljamo le v okviru oddelčnih, odsekovih mej oziroma mej lastništev.

2. Striktna delitev gozdov glede na združbe in ohranjenost ne glede na meje oddelkov. Meje združb in ohranjenosti na terenu označimo, posameznost instrumentom in vnesemo v karte. Te meje imajo status meje odseka. Osnovne podatke ugotavljamo v vsakem posameznem novem odseku. Meje gospodarskih razredov potekajo po mejah novih odsekov.

3. Kombinacija zgornjih dveh metod. Oddelke, odseke delimo glede na meje združb in ohranjenosti sestojev, vendar se moramo ob neizrazitih prehodih, krpasti razporeditvi različnih sestojnih kategorij, ozkih pasovih blizu obstoječih mej čim bolj držati le-teh. Novih mej na terenu ne označujemo. Posnamemo jih z ročno busolo in vnesemo v karto. Osnovne podatke ugotavljamo po novih ureditvenih enotah.

Opisane metode znajo biti še naprej prilagajene značaju posamezne gozdnogospodarske enote, vse pasveljajo kot neke vrste zasilni izhod do novega pravilniškega urejanja gozdov, ki je v

pripravi. Ta predvidevasenotno osnovno metodologijo za vso republiko ter podrobnejša navodila in konkretne opredelitve določenih pojmov na terenu skupaj z republiški strokovnjaki pred začetkom urejanja posamezne enote itd.

Prva opisana metoda daje uporabne podatke o gospodarskih razredih v rastiščno in sestojno manj razgibanih enotah. Pri pestrejših enotah pa navadno na znatnem delu površine pride do slučajev, da se v enem oddelku ali odseku pojavita dve ali celo tri docela različne kategorije gozdov. Nasilno tlačjenje teh kategorij v oddelčne kalupe ima za posledico manj kvalitetne podatke ter slabo osnovo za detaljna načrtovanja.

Druga opisana metoda se po obsegu ureditvenih del približa že osnovnemu urejanju. Ne glede na njene dobre in slabe strani ta metoda v našem 7. območju že zaradi pomanjkanja strokovnjakov ni izvedljiva.

Glede na uvodno opisane značilnosti enote, zlasti pa ob dejstvu, da so gozdne združbe v celi enoti podrobno kartirane, se zdi upravičena uporaba tretje opisane metode. Koristi, ki sledijo iz te metode, v primerjavi z dosedanjim načinom urejanja, so nedvomne in se odražajo v kvalitetnejšem prikazu stanja gozdov, boljši prostorski opre-

Sekač Viktor Ferko iz Podturna pospravlja les v Brkinih (foto J. Penca).

delitvi, bolj oprijemljivih ciljih, manjšem riziku za napačne ukrepe, lažji odločitvi za višino etata in možnosti za boljši izkoristek ter večanje rastiščnih zmogljivosti. Zato pa je potrebno večje angažiranje tako urejalne službe kot operative, strokovno zahtevnejši pristop, nekoliko spremenjena organizacija dela na terenu v urejalni službi, več časa ter več popisane papirja pri zajemanju osnovnih podatkov.

Predviden način dela: projektant je ob pomoči inženirja taksatorja zadolžen za vodenje del, za določitev in razmejitvev gospodarskih razredov. Opise in določanje načina izmere na kraju samem in izmere vrši tehnik ter pripravnik. Pri pisarniških delih ni bistvenih posebnosti. Evidenca sečenj se vodi v mejah gospodarskih razredov, ločeno po osnovnih ureditvenih enotah.

JANEZ BLAŽIČ, dipl. ing.

Nova pridobitev pri pocenitvi spravila in zmanjšanju prevoznih razdalj v TOZD Gozdarstvo Podturna je lani zgrajena cestna povezava Podstenice – Žumkov studenec Primož. Zgradil jo je v rekordnem času TOZD 'Gradnje' Pogled na odcep te 1360 m dolge prometnice od roške ceste na Podstenicah. (Besedilo in foto ing. Slavko Klančičar).

Bo tudi upokojenski dinar povsod koristen naložen?

Vse več upokojencev se odloča za izplačevanje pokojnine preko bančnega računa. Na ta način dobivajo denar na račun že prvi dan, in jim ni treba doma po več dni čakati na poštarja. S prvim dnem se jim tudi že vračunajo 7,5 % obresti. Svoj denar lahko dvignejo s knjižice na katerikoli banki v Jugoslaviji in na katerikoli pošti v Sloveniji, za dvig pa lahko pooblastijo tudi drugo osebo, kar na pošti ni mogoče.

Bančni odrezek jim nudi iste ugodnosti kot poštni, dvignejo pa ga lahko v roku treh mesecev. Da so upokojenci zelo marljivi in koristni varčevalci, pove tudi podatek, da ostane na njihovih računih ob mesecu približno polovica vplačanih sredstev, pri zaposlenih pa le 9 odstotkov.

Steklina: še nekaj podatkov in nasvetov

Steklino prenašajo pretežno lisice in to največ v januarju in februarju, ob času paritve. Štrokavnjaki navajajo, da je jakost širjenja stekline odvisna od številčnosti lisic. V kolikor bi lovci uspeli njihovo število občutno znižati, da bi bila na vsakih 500 ha gozda le ena lisica, bi teoretično prekinili širjenje stekline. Ker je lisic občutno več od tega željenega števila, ni pričakovati

steklina
nas spet ogroža!

omejitve širjenja v še neokužena področja.

Lovci s puškami ne zmorejo občutno zmanjšati števila lisic, čeprav jih k temu spodbuja tudi dokaj ugodna cena lisičjih kož. Uspešno zatiranje števila lisic bi bilo močno le z ampulami, kar pa je (cianovodikove ampule) z zakonom prepovedano.

Ker se nam tako steklina nezadržno bliža in s tem naše gozdno območje postaja ogroženo, je bil pri občinski skupščini Novo mesto imenovan poseben štab za zatiranje stekline. Štab bo odgovoren za preprečevanje stekline in tudi za ukrepe, če se bo steklina pri nas pojavila.

O steklini in posledicah te bolezni je bilo objavljenih že več člankov v našem dnevnem časopisu, vendar mislim, da ne bo odveč še nekaj podatkov o njej in nje posledicah.

Omenil sem že, da steklino prenaša pretežno okužena lisica, kateri pravimo stekla. Stekla lisica se od zdrave lisice loči po obnašanju, ni plašna in se zelo rada zateče v naselja, tam obgr-

Steklina v Sloveniji se nezadržno širi proti Dolenjski in to iz gorenjske in štajerske smeri. Za enkrat še ni ugotovljena na desnem bregu Save, razen v neposredni okolici Ljubljane. Ta nevarna bolezen se vztrajno širi proti nam in najkasneje v dveh letih jo bomo imeli v Novem mestu in okolici.

ze domače živali, najraje pse in mačke, lahko napade tudi človeka. Vse take živali, ki jih obgrize bolna lisica, prenašajo bolezen na vse tiste živali in ljudi, ki jih obgrizejo. Steklina se namreč prenaša le z ugrizom.

Vse take lisice, ki se nenormalno obnašajo, je potrebno čimprej pokončati. Najbolje je, da se po možnosti o tem obvesti najbližjega lovca, da lisico ustrelji. V kolikor to ni možno, je treba lisico pokončati tako, da ne more obgristi človeka.

Vse domače živali, za katere sumimo, da jih je obgrizla lisica, je treba obvezno pokončati in jih peljati na pregled veterinarskemu zavodu v Novem mestu. Lisica razen domačih živali lahko obgrize tudi divje živali in tudi te se zato nenavadno vedejo, niso plašne in postanejo napadalne. Po možnosti naj se tudi te pokončajo in pošljejo na pregled.

Klateči psi in mačke so poleg lisice najpogostnejši prenaševalci stekline in zato bodo morale biti vse te živali pokončane. Zato bodo v prvi vrsti za dolženi lovci in konjači. Vsi psi bodo morali biti na verigah in cepljeni. Vsako gospodinjstvo ima lahko po veljavnem občinskem odloku le enega psa. Izjema so le lovci, ki imajo lahko največ dva lovska psa. Za vse pse bo v februarju narejen popis in necepljeni psi bodo pokončani. Pokončani bodo tudi vsi psi, ki ne bodo privezani, čeprav so bili cepljeni.

Za nas gozdarje je zelo pomembno, kako steklina napreduje. Ker je večina članov našega kolektiva vezana z delom v gozdu, je toliko pomembnejše, da gozdnim živalim, predvsem

Da bo DOLENJSKI GOZDAR še bolj zanimiv in tako zares čisto naš, potrebuje dopisnike iz vsake TOZD. Določite ga, prosimo, in radi bomo brali o novicah, uspehih in težavah, s katerimi se ubadate!

lisicam in njihovemu obnašanju p o svetimo več pozornosti.

Za enkrat pri nas stekline še ni, vendar opreznost pri vsakodnevem delu v gozdu in na poti ni odveč. O sumljivem obnašanju živali pa takoj obvestite lovce, veterinarje ali druge odgovorne osebe. Če bo do ugotovljene okužbe, bo za gozdarje in veterinarje obvezno cepljenje proti steklini.

O steklini bodo organizirana tudi posebna predavanja, predvajani filmi po šolah, članki v dnevnem časopisu ter izobešeni posebni plakati z osnovnimi navodili o spoznavanju, preprečevanju in posledicah morebitne okužbe s steklino in ukrepi v zvezi z njo.

Najvažnejše pa je, da vse sumljive živali pokončamo in jih damo pregledati. Ljudi, ki bi jih te živali obgrizle, pa takoj peljemo do najbližjega zdravnika.

VLADO PAVEC, dipl. ing.

Dobro obveščanje – temeljito samoupravljanje. Sodelujte tudi vi v domačem glasilu!

Zmaga gozdarjem Postojne in pokal v trajno last

Na 9. četverboju kegljaških vrst v Cerknici

Cerknica: 13. decembra so se na kegljišču v Cerknici pomerile ekipe gozdarjev na tradicionalnem srečanju. Tokrat naša ekipa ni zmešala računov Postojncanom in Kočevcem. Zmagali so Postojncani, ki so pokal osvojili v trajno last. Presenetili so Brežičani; naša ekipa je razočarala, saj je osvojila zadnje mesto. Rezultati: ekipno: 1. GG Postojna 3213 podrtih kegljev, 2. ZKGP Kočevje 3071, 3. GG Brežice 2997, 4. GG Novo mesto 2985.

Posamezno: 1. Maljevec 445, 2. Mlakar (oba Postojna) 428, 3. Plazar (Brežice) 427, 4. Rus (Kočevje)

419, 5. Škerlj (Postojna) 419, 6. Goleš (Novo mesto) 416, 7. Rački (Kočevje) 415, 8. Vidaković (Postojna) 409, 9. Rustja (Novo mesto) 406, 10. Fliser (Brežice) 402 itd.

Naša vrsta je nastopila v postavi: Jože Kovačič 351, Vinko Vidrih 341, Janez Blažič 384, Ači Štor 384, Stanka Kolenc 360, Janez Jerreb 343, Niko Goleš 416, Janez Rustja 406.

Vodstvo ekip se je zmenilo, da bo naslednje srečanje v borbenih igrah, gostitelj pa bo naša ekipa, ki si želi prav na kegljišču Loka izboriti prvo zmago. Tekmovanje bo spomlad.

NIKO GOLEŠ

Delavca novomeskega gozdnega gospodarstva Alojz Turk in Jože Bratkovič v družbi z domačinom v brkinskih težko prizadetih gozdovih

Mislím,
da je za človeka vredno živeti le,
če ustvarja.
S tem izrazom ne gre razumeti velikih reči.
Človek je vreden toliko,
kolikor je s svojo ustvarjalno dejavnostjo,
kjerkoli in na kakršenkoli način,
dal generaciji, ki ji pripada.
Ustvarjanje pa je boj,
boj v malem in velikem,
boj z materijo,
boj v družbenih odnosih,
boj z zaostalo miselnostjo.
Vse življenje, ki smo ga preživeli,
je polno takšnega boja,
vsak pa je dal od sebe tisto,
kar je mogel dati.
V resnici si ne morem predstavljati,
da bi drugače živel.

EDVAR D KARDELJ

*****
*
*
* „Morda kdo zunaj sanja, da
* se bo v Jugoslaviji po vojni
* začelo spet vse po starem,
* da bodo ženske spet šle v
* kuhinje in ne bodo o ničē
* mer odločale. Toda ženske
* so opravile zrelostni izpit;
* pokazale so, da niso sposo-
* bne delati samo v gospodinj-
* stvu, ampak da so se spo-
* sob ne bojevati tudi s puško
* v roki, da lahko tudi vladajo
* in imajo oblast v rokah...“
*
*
* JOSIP BROZ TITO
* (decembra 1942 v Bosēn-
* skem Petrovcu, na prvi
* državni konferenci
* AFŽ).
*
*****

Še pred leti smo za celulozo prodajali v Krško samo smreko, topolo in bukev. Oma kljano bukovino smo tedaj prodajali na prostorne metre. Ker pa je povpraševanje po celulozi narastlo, saj porabijo dnevno 2.200 m³ lesa, so začeli v Krškem kupovati tudi druge drevesne vrste. Pridejo jim prav smrekov, topolov, bukov les, gabrovina, les breze, rdečega bora in gladkega bora.

Premalo lesa za celulozo

Priporočamo, naj gozdni posestniki pripravijo les za celulozo ločeno po drevesnih vrstah. Buk ovino debeline od 7 – 24 cm, ki smo jo uporabili in jo vedno uporabljamo za drva, naj lastnik oklesti in jo pusti nerazrezano do 8 m dolgo. Pri gabrovini priporočamo primerno obdelavo, debelina in dolžina pa naj bo taka kot pri bukovini. To velja tudi za topolovino in brezo. Ker les odvažamo ločeno po drevesnih vrstah, prosimo vse lastnike, da sortirajo. Zložen naj bo po kupih z zravnanim čelom. Odkupna cena za m³ je 950 din. Les iglavcev prodajamo obeljen ali neobeljen.

Tovarna celuloze v Krškem je velikokrat v stiski za les. Posebno zdaj, v času gospodarske uestalitve, moramo podpreti našo domačo papirno industrijo, ker nam mnogo drobnih sortimentov, ki bi bili le-tej še kako potrebni, propada.

UROŠ KASTELIC

Mangrova in njegova živorodnost

V tropskih predelih Amerike, zahodne in vzhodne Afrike na Madagaskarju, na obalah Indije in drugje raste več vrst po svoji borbi za obstanek zanimivega drevoja, Mangrova imenovanega.

Mangrova, ki zraste do 20 m visoko, raste na močvirnih tleh, v morju, na področju, ki je ob oseki suho, ob plimi pa izpostavljeno morskim valovom in pršenju s soljo napolnjenege z raka. Drevje mora za uspevanje v takih izrednih razmerah imeti posebne lastnosti. Ena od težav je preskrba s kisikom, ko je drevo od časa do časa po vodo. To nevarnost mangrova: premagata tako, da požene iz debla in vej iz morja strleče posebne zračne korenine, ki mu rabijo kot dihalni organi.

Še bolj čudovito pa je, kako poskrbi mangrova za svoj pomladek. Seme, ki bi ob plimi padlo v vodo, pa tudi tisto, ki bi doseglo tla ob oseki, bi prihodnja plima odnesla. Samo izjemoma bi se morda obdržalo kako seme, kar pa je za obstoj vrste daleč premalo. Toda drevo je prilagojeno tudi za premostitev te težave. Z njega ne odpade seme, temveč že razvita rastlina, dolga 30 in več cm. Pade na mehka močvirna tla in

Hitreje kot topol raste balsa, južnoameriško drevo. Že prvo leto zraste 5 m visoko z debelom debeline 20 cm. V petih – šestih letih doseže višino 16 – 20 m in je debelo 60 – 75 cm. Desetletni prirastek na 1 ha je kar 500 m³! Les je izredno lahek (suh tehta 130 kg/m³, naša jelka 410 kg/m³), je seveda tudi mehak in krhek. Vseeno ima številne možnosti porabe. Med drugim ga uporabljajo tudi modelarji letal.

se kar hitro zakorenini. Ta pojav, ki je pri rastlinah zelo redek, imenujemo živorodnost. Če pa se zgodi, da klico odnesejo valovi, še vedno ni vse izgubljeno. Mlada rastlina je odlična plavalka in je sposobna tri mesece in dalj lebdeti v morju in če se po tem času

dotakne tal, hitro požene koreninice in se reši. V nekaj urah zraste celo več kot 50 cm. Seveda jih mnogo tudi potone ali zgine v pesku ali jih razbijejo valovi, toda drevje tako bogato obrodi, da je poskrbljeno za obstoj in širjenje vrste.

Mangrova s svojim gostim prepletenim koreninjem lomi morske valove in veže pesek in mulj, listje, veje in odpadke v trdna tla. Kot pravi pionir rine vedno bolj v morje. Toda kar trdnih tal na fronti pridobi, jih v zaledju izgubi. Tla, ki jih je iztrgal morju, naseljujejo za njim druge, bogatejše in zahtevnejše gozdne združbe.

Tropski gozdovi so zelo raznoliki z obilico drevesnih vrst in z elišč. Samo v porečju Amazone je več kot 3000 različnih drevesnih vrst.

Okrogle iz naših vrst

Je revirni doma?

Ne, ni ga (tako je rekla hči).

„Kaku tu, če ma šulne let?“

„Ja, moj foter pa nima samo enih šulnov!“

*

Ču vaj iz neke tovarne me pokliče:

„Ha lo ste tukaj tam?“

„Ja sem, ampak že krepko zaspan“, pravim.

„Kdo pa je na oni strani?“

Predstavil se je, jaz ga pa ne bom.

Samo lepo ob enajstih ponoči me je vprašal, če bi mu jutri odkazal grušt. Lahko noč!

*

„Ti, ta prekleti logar mi je odkazal samo 8 kubikov lesa.“

„Kaj si mu pa rekel?“

„Da bom zidanico nadlesal!“

„Pa ti to ni bilo dovolj?“

„Ja, dovolj je, dovolj, za eno nadstropje! Ampak pozabil sem mu povedati, da bo od kleti pa do stropa in od žlice do sklede vse leseno.“

UROŠ KASTELIC

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto – Odgovorni urednik ing. Janez Penca. Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, ing. Jože Falkner, ing. Slavko Klančičar, Uroš Kastelic, Matija Mazovec, ing. Jernej Piškur, Janez Šebenik, Angelbert Tesari. – Izhaja enkrat na mesec v 1400 izvodih. – Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 – Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC Novo mesto, TOZD Dolenjski list; tisk: TOZD Tiskarna Novo mesto.